

ประกาศสภาเภสัชกรรม

ที่ ๑๒ / ๒๕๕๑

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตและเห็นชอบหลักสูตรเภสัชศาสตร์

*****

เพื่ออนุวัติตามข้อบังคับสภาเภสัชกรรม ว่าด้วย การรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรในวิชาเภสัชศาสตร์หรือวุฒิปัตร์ในวิชาชีพเภสัชกรรมของสถาบันต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเป็นสมาชิก พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่มีความประสงค์ที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรปริญญาทางเภสัชศาสตร์ ทั้งนี้มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะดำเนินการผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ที่สภาเภสัชกรรมให้การรับรองปริญญาต้องมีคุณสมบัติ มีความพร้อมในการจัดการศึกษา และมีทรัพยากรด้านต่างๆ ครบถ้วนตามหัวข้อต่อไปนี้

- (๑) คุณสมบัติของมหาวิทยาลัย
- (๒) อาจารย์
- (๓) เกณฑ์การรับนิสิต/นักศึกษา
- (๔) หลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร
- (๕) ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาทั่วไปและพื้นฐานวิชาชีพ
- (๖) ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับวิชาชีพ
- (๗) ความพร้อมของแหล่งฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
- (๘) ระบบการดูแลนิสิต/นักศึกษาและระบบอาจารย์ที่ปรึกษา
- (๙) อาคารสถานที่ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย
- (๑๐) ห้องสมุดและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- (๑๑) การบริหารจัดการ
- (๑๒) แหล่งงบประมาณ และประมาณการงบประมาณ
- (๑๓) ระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- (๑๔) การวิจัย

เกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติ ความพร้อม และทรัพยากรต่างๆ ตามหัวข้อข้างต้น มีรายละเอียดดังนี้

๑. คุณสมบัติของมหาวิทยาลัยที่ขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยที่จะเปิดสอนหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องมีความสัมพันธ์ ดังนี้

๑.๑ เป็นมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รับรอง มีปรัชญา/ ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการจัดการศึกษาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพและวิทยาศาสตร์ชีวภาพที่มีความเข้มแข็งรวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการในลักษณะสังคมนักวิชาการ เพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติในการใฝ่รู้ให้แก่บัณฑิต/นักศึกษา

๑.๒ มีคณะหรือหน่วยงานเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีระบบธรรมาภิบาลขององค์กรในการบริหารมหาวิทยาลัยและคณะ เพื่อป้องกัน/หลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

ผู้บริหารระดับคณบดี ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมและไม่เคยมีประวัติหรืออยู่ระหว่างการถูกดำเนินการลงโทษทางด้านจรรยาบรรณ เช่น ถูกพักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตฯ เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษามาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี และมีประสบการณ์ด้านการบริหารในสถานการศึกษาเภสัชศาสตร์ ไม่น้อยกว่า ๕ ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารองค์กรทางวิชาการระดับสูงอื่นๆ ที่คณะกรรมการเชื่อมั่นว่าจะทำหน้าที่บริหารได้

ผู้บริหารระดับรองคณบดี ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมอย่างน้อย ๑ คนและไม่เคยมีประวัติหรืออยู่ระหว่างการถูกดำเนินการลงโทษทางด้านจรรยาบรรณ เช่น ถูกพักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตฯ เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษามาไม่น้อยกว่า ๕ ปี มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ไม่น้อยกว่า ๓ ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารองค์กรทางวิชาการระดับสูงอื่นๆ ที่คณะกรรมการเชื่อมั่นว่าจะทำหน้าที่บริหารได้

๑.๓ มหาวิทยาลัยต้องมีแผนพัฒนาวิชาการสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ชัดเจน โดยถือเป็นแผนการศึกษาหลักที่มีความจำเป็น และมีคณะด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่นๆที่จะเกี่ยวเนื่องให้สามารถพัฒนาสาขาเภสัชศาสตร์ได้อย่างมีศักยภาพ มีการจัดสรรงบประมาณในปีที่ดำเนินการให้ครอบคลุมพันธกิจของมหาวิทยาลัย และมีแผนการจัดทำงบประมาณและแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเพียงพอในการดำเนินงาน

๑.๔ คณะมีปณิธานและพันธกิจระบุไว้ชัดเจนว่ามุ่งผลิตเภสัชกรที่มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติตามที่สภาเภสัชกรรมกำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีหลักสูตรที่มีปรัชญาและวัตถุประสงค์ชัดเจน และสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับระบบยาและวิชาชีพเภสัชกรรม ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งแผนพัฒนาสถาบัน

๑.๕ มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างและระบบบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน เช่น การบริหารงานทั่วไป การบริหารการศึกษา การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ระบบบริหารงาน จัดทำเป็นระเบียบของมหาวิทยาลัย และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกันตามหลักการบริหารจัดการที่ดี

๑.๖ ในระยะ ๑๐ ปี แรก มหาวิทยาลัยที่ดำเนินการเปิดคณะใหม่ต้องมีการทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการด้านเภสัชศาสตร์กับมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีประสบการณ์

และมีความเข้มแข็งในการดำเนินการเปิดหลักสูตรเภสัชศาสตร์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี เพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันพี่เลี้ยง จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ แห่ง สถาบันพี่เลี้ยงจะทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่คณะใหม่ได้ไม่เกิน ๒ คณะ

๑.๗ ก่อนเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการให้สภาเภสัชกรรมรับรองปริญญา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิสมัครสมาชิกสภาเภสัชกรรมและเข้าสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม มหาวิทยาลัยยื่นความจำนงเพื่อขอรับการประเมินรับรองสถาบันและเห็นชอบหลักสูตรก่อนเปิดรับสมัครนิสิต/นักศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน

๑.๘ มหาวิทยาลัยต้องมีความพร้อมด้านทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ อาจารย์ สถานที่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งเงินงบประมาณครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด ต้องมีแผนดำเนินงานระยะ ๕ ปีที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้ โดยต้องมีแผนปฏิบัติการแสดงให้เห็นว่ามีความพร้อมดังกล่าวก่อนเริ่มการศึกษาของแต่ละชั้นปี อย่างน้อย ๑ ปีการศึกษา และต้องมีแผนการรับนิสิต/นักศึกษาที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่สนับสนุน และมีการปฏิบัติตามแผน

๒. อาจารย์

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องบริหารจัดการให้มีอาจารย์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

๒.๑ อาจารย์ประจำ

๒.๑.๑ อาจารย์เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของอาจารย์ในคณะ

๒.๑.๒ จำนวนอาจารย์ประจำต่อนิสิต/นักศึกษา (คำนวณตามค่า Full Time Equivalent Student, FTES) สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาชีพ มีสัดส่วนไม่มากกว่า ๑ : ๘

๒.๒ คุณวุฒิของอาจารย์

ให้ใช้อัตราส่วนขั้นต่ำ **ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า : ปริญญาโทหรือเทียบเท่า : ปริญญาตรีเท่ากับ ๕๐ : ๔๐ : ๑๐** อัตราส่วนนี้เป็นเกณฑ์โดยเฉลี่ย หรือมีแผนพัฒนาอาจารย์ไปสู่เป้าหมายอย่างชัดเจน โดยมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพิจารณาจัดให้มีอาจารย์ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมสาขาต่าง ๆ หรือมีแผนพัฒนาอาจารย์ไปสู่เป้าหมายดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น อาจารย์ผู้ได้รับวุฒิปริญญาตรีในสาขาวิชาชีพตามความเหมาะสมด้วย ทั้งนี้ อาจารย์ที่มีวุฒิเภสัชศาสตร์บัณฑิต ๖ ปี หรือวุฒิเภสัชศาสตร์บัณฑิต ๕ ปี ที่ศึกษาเพิ่มเติมจนได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ให้ถือคุณวุฒิเทียบเท่าวุฒิปริญญาโท และหากได้รับหนังสืออนุมัติหรือวุฒิปริญญาตรีแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ให้ถือคุณวุฒิเทียบเท่าวุฒิปริญญาเอก

๒.๓ ภาระงานของอาจารย์

อาจารย์ ๑ คนควรมีชั่วโมงสอนไม่เกิน ๑๐ หน่วยกิตต่อภาคการศึกษา (โดยคิดภาระงานต่อสัปดาห์ไม่เกิน ๑๐ ชั่วโมงสำหรับการสอนภาคทฤษฎี หรือไม่เกิน ๒๐ ชั่วโมงสำหรับการสอนภาคปฏิบัติ) หรือ ๒๐ หน่วยกิตต่อปีการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนและการประเมินผลมีคุณภาพ หากอาจารย์มี

ภาระหน้าที่อื่น เช่น งานบริการวิชาการ งานปฏิบัติงานวิชาชีพ งานบริหาร งานวิจัย ฯลฯ จำนวนชั่วโมงสอนต้องลดลง และมหาวิทยาลัยต้องเพิ่มจำนวนอาจารย์จากเกณฑ์ปกติเพื่อชดเชย และมีระบบการมอบหมายภาระงานด้านการสอนให้อาจารย์ประจำแต่ละคนตลอดหลักสูตร มีระบบประเมินการสอน และการประเมินภาระงานอาจารย์

๒.๔ ประเภทอาจารย์ประจำเต็มเวลาและอาจารย์พิเศษ

ในแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาชีพ จำเป็นต้องมีอาจารย์ประจำเต็มเวลาอย่างน้อย ๒ คน เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการเรียนการสอน และการประเมินผลตามแผนการเรียนการสอน และที่สำคัญคือ ต้องทำหน้าที่ประเมินและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคอยติดตามและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่นิสิต/นักศึกษา การรับอาจารย์ใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์การสอน มีจำนวนไม่เกินครึ่งหนึ่งของอาจารย์ประจำทั้งหมด และต้องมีกระบวนการพัฒนาทักษะด้านการสอนและการวิจัยให้แก่อาจารย์ใหม่

๒.๕ การพัฒนาอาจารย์

มหาวิทยาลัยที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้อง มีหน่วยงานรับผิดชอบ และจัดทำแผน/โครงการที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาอาจารย์ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานวิชาชีพ การประเมินผล และด้านวิจัย การเตรียมอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล จำเป็นต้องดำเนินการก่อนเปิดสอนตามหลักสูตรประมาณ ๑ - ๒ ปี รวมทั้งอาจารย์ทุกคนต้องได้รับการพัฒนา โดยการสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรม ศึกษา ดูงาน สัมมนา ประชุมวิชาการ ในประเทศหรือต่างประเทศ ทุกปี โดยแสดงให้เห็นว่ามีแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน

๓. การรับนิสิต/นักศึกษา

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องดำเนินการดังนี้

๓.๑ กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษา สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม ของสภาเภสัชกรรม

๓.๒ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษาต้องครอบคลุมการประเมินความรู้ทางด้านวิชาการ เจตคติต่อวิชาชีพ สุขภาพกาย และสุขภาพจิต

๓.๓ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษาที่กำหนดจะต้องชัดเจน มีความโปร่งใส และยุติธรรม

๓.๔ กำหนดจำนวนนิสิต/นักศึกษาที่จะรับได้ในแต่ละปีการศึกษา โดยจำนวนที่รับจะต้องสอดคล้องกับแผนการรับนิสิต/นักศึกษาที่กำหนดไว้เป็นแผนระยะยาวตามที่แจ้งไว้แต่เดิมเป็นลายลักษณ์อักษร หากจะมีการรับเกินกว่าแผนที่กำหนดไว้ จะต้องมีการแสดงให้เห็นว่ามีทรัพยากรเพียงพอแก่การดำเนินการอย่างชัดเจน และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเภสัชกรรมก่อนดำเนินการอย่างน้อย ๙๐ วัน

๔. หลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องจัดทำหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ดังนี้

๔.๑ เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตร ๖ ปี

๔.๒ มหาวิทยาลัย/คณะที่เปิดสอนสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ จะต้องเสนอหลักสูตรให้สภาเภสัชกรรมให้ความเห็นชอบเพื่อการรับรองปริญญา ก่อนที่จะเปิดรับนักศึกษา อย่างน้อย ๑๘๐ วัน

๔.๓ **ปรัชญาหลักสูตร** มีการระบุเป็นลายลักษณ์อักษรและชัดเจน มีความสอดคล้องกับปรัชญาของหน่วยงานต้นสังกัด

๔.๔ **วัตถุประสงค์ของหลักสูตร** ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรและชัดเจน ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย วัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับปรัชญาหลักสูตร และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมของสภาเภสัชกรรม

๔.๕ **โครงสร้างหลักสูตร**

การจัดหมวดวิชาและหน่วยกิตของหมวดวิชาในหลักสูตรต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ประเภท ๖ ปี) พ.ศ. ๒๕๔๘ ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยเป็นการศึกษาในระดับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยระดับพื้นฐานวิชาชีพและระดับวิชาชีพ หมวดการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี

ในกรณีที่ได้รับนิสิต/นักศึกษาที่มีคุณวุฒิสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น รับนิสิต/นักศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าอนุปริญญา อาจยกเว้นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหรือเทียบโอนบางรายวิชาได้ตามความเหมาะสม

๔.๖ **เนื้อหาหลักสูตร**

จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๒๒๐ หน่วยกิต โดยโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาของสาระของรายวิชาในหลักสูตรต้องมีความสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร

๔.๖.๑ **หมวดวิชาศึกษาทั่วไป** เนื้อหาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้วยสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งหน่วยกิตและเนื้อหา โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

๔.๖.๒ **หมวดวิชาเฉพาะ** มีหน่วยกิตรวม ไม่น้อยกว่า ๑๔๔ หน่วยกิต โดยมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของนิสิต/นักศึกษา (Senior Project) ไม่น้อยกว่า ๓ หน่วยกิต

๔.๖.๒.๑ **ระดับพื้นฐานวิชาชีพ** ประกอบด้วยวิทยาศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานวิชาชีพ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ สาเหตุและกลไกการเกิดโรค พยาธิสภาพ พยาธิสรีรวิทยาของโรค แนวทางการศึกษาและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต

๔.๖.๒.๒ **ระดับวิชาชีพ** จะต้องมียุทธศาสตร์และประกอบด้วยรายวิชากลุ่มต่างๆ ได้แก่ รายวิชาชีพทางเภสัชศาสตร์ และหมวดการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ (ข้อ ๔.๖.๓) รวมไม่น้อยกว่า ๑๑๔ หน่วยกิต โดยแบ่งเป็น

(๑) **กลุ่มวิชาทางด้านผลิตภัณฑ์** หมายถึงรายวิชาทางเภสัชศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเคมีภัณฑ์ สารสกัดสมุนไพรและชีววัตถุต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นยา วิทยาศาสตร์และวิทยาการของยา การ

ผลิตและประดิษฐ์ยา การประกันคุณภาพ ชีวสมมูลย์ กระบวนการเก็บรักษาและกระจายยา การวิจัย พัฒนาอุตสาหกรรมยา และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า ๓๕ หน่วยกิต หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของจำนวนหน่วยกิต

(๒) **กลุ่มวิชาทางด้านผู้ป่วย** หมายถึงรายวิชาทางเภสัชศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้ยาในผู้ป่วย ฤทธิ์และพิษของยา การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล อาการอันไม่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับยา รวมทั้งระบบการรายงาน เภสัชจลนศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหารายวิชาไม่น้อยกว่า ๔๒ หน่วยกิต หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของจำนวนหน่วยกิตรายวิชาทางวิชาชีพเภสัชศาสตร์ที่ศึกษาในหลักสูตร

(๓) **กลุ่มวิชาทางด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหารเภสัชกิจ** หมายถึงรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทางเภสัชศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทางด้านนโยบายยาและสุขภาพ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ แผนพัฒนาระบบยา แผนพัฒนาวิชาชีพเภสัชกรรม การบริหารจัดการระบบยา การคุ้มครองผู้บริโภค สาธารณสุข เภสัชสาธารณสุข และการส่งเสริมสุขภาพ เภสัชเศรษฐศาสตร์และระบาดวิทยาทางยา กฎหมาย และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหารายวิชาไม่น้อยกว่า ๑๔ หน่วยกิต หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหน่วยกิตรายวิชาทางวิชาชีพเภสัชศาสตร์ที่ศึกษาในหลักสูตร

ในการออกแบบหลักสูตร มหาวิทยาลัย/คณะแต่ละแห่งอาจเพิ่มเติมรายวิชาในแต่ละกลุ่มโดยเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดข้างต้น กรณีที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ให้ชี้แจงแสดงความจำเป็นให้สภาเภสัชกรรมพิจารณาเป็นรายๆไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างความรู้ความชำนาญเฉพาะทางตามอัตลักษณ์ ปรัชญา และวัตถุประสงค์เฉพาะ ของแต่ละหลักสูตร

๔.๖.๓ หมวดการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ หมายถึงการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในสถานที่ที่มีการประกอบวิชาชีพแขนงต่าง ๆ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีกิจกรรมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการประกอบวิชาชีพโดยตรง ไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ชั่วโมง ประกอบด้วยการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพภาคบังคับ จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ชั่วโมง และการฝึกปฏิบัติการภาคสาขาเน้น จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๑,๔๐๐-๑,๖๐๐ ชั่วโมง

- การฝึกปฏิบัติงานภาคบังคับ ให้เป็นการฝึกในโรงพยาบาลและร้านยา ไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ชั่วโมงทำการ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีสถานปฏิบัติการฝึกงานที่ได้คุณภาพและมาตรฐานเพียงพอกับจำนวนนิสิต นิสิต/นักศึกษา สำหรับแหล่งฝึกการฝึกปฏิบัติงานแต่ละลักษณะ

- การฝึกงานปฏิบัติงานภาคสาขาเน้น ไม่น้อยกว่า ๑,๔๐๐-๑,๖๐๐ ชั่วโมง โดย

- อาจมีการฝึกปฏิบัติงานร้านยาอีกไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมงทำการ
- อาจมีการฝึกงานด้านการผลิตยาและหรือการควบคุม/การประกันคุณภาพ และหรือการวิจัยและการพัฒนา ทั้งนี้ ครอบคลุมรวมถึงผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น อีกไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง ทั้งนี้ โดยให้ฝึกปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมยา หรือสถานที่อื่นๆ ซึ่งคณะเภสัชศาสตร์ที่เป็นสถาบันการผลิต จะจัดการได้ โดยให้แต่ละสถาบันดำเนินการตามบริบทและโครงสร้างภายในของตน

- อาจมีการฝึกงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยา อีกไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง

คณะต้องมีการเตรียมความพร้อมและเครื่องมือ โดยมีแหล่งฝึกตามมาตรฐานที่สภาเภสัชกรรม กำหนด

๔.๖.๔ หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนหน่วยกิต ไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต

๔.๗ การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม เช่น ความสนใจใฝ่รู้ที่จะศึกษาต่อเนื่อง ความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ เจตคติในการเป็นเภสัชกรที่ดี ความสามารถในการทำงานร่วมกันทั้งในระหว่างสาขาวิชาชีพเดียวกันและต่างสาขาวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาระดับต่างๆ ในหลักสูตรให้ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะวิชาทางเภสัชศาสตร์และการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม แนวทางการจัดการ การศึกษาดังกล่าวจะต้องเผยแพร่ให้อาจารย์และนิสิต/นักศึกษารับรู้ทั่วกัน

มหาวิทยาลัยจะต้องจัดให้มีการประเมินผลนิสิต/นักศึกษาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การศึกษา

๔.๗.๑ การจัดทำประมวลรายวิชา (Course Syllabus)

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องทำประมวลรายวิชาที่ชัดเจนทุกรายวิชาของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์การศึกษา เนื้อหา แนวสังเขปรายวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

๔.๗.๒ จัดทำระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการจัดการศึกษา การประเมินผล และการตัดสินผล

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องจัดทำระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการจัดการศึกษา การประเมินผล และการตัดสินผลไว้ให้ชัดเจน และประกาศให้อาจารย์และนิสิต/นักศึกษาทราบทั่วกัน ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๔.๘ การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องกำหนดให้มีการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น อาจารย์ นิสิต/นักศึกษา บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต ฯลฯ ในกรณีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเภสัชกรรม ก่อนเปิดการเรียนการสอน

๕. ความพร้อมในการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดพื้นฐานวิชาชีพ

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ต้องมีการจัดการศึกษาหมวดวิชา ศึกษาทั่วไปและหมวดพื้นฐานวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และจะต้องมีการบริหารจัดการไม่ให้งานเรียนสอนของอาจารย์ในกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไปและ กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพมีมากเกินไปเกินกว่ามาตรฐานภาระงานของอาจารย์ตามที่กำหนด

นอกจากความพร้อมทางด้านอาจารย์และหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องจัดซื้อจัดหาเครื่องมือ/อุปกรณ์ /สื่อเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับพื้นฐานวิชาชีพ และมีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ สาเหตุ กลไกการเกิดโรค พยาธิสภาพและพยาธิสรีรวิทยาของโรค แนวทางการตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยครอบคลุมเนื้อหาสาระตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม

๖. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับวิชาชีพ

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมศักยภาพ อาจารย์ บุคลากรประจำ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อ ระบบฐานข้อมูล ฯลฯ อย่างชัดเจน ทั้งความเพียงพอของจำนวนและต่อสัดส่วนการใช้ของนิสิต/นักศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับวิชาชีพ และมีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการเพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญหลักและทักษะปฏิบัติการระดับสูง ครอบคลุมด้านผลิตภัณฑ์ ด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม ด้านผู้ป่วยและการบริหารทางเภสัชกรรม ด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหารเภสัชกิจ พร้อมด้วยความพร้อมด้านอื่นๆ เพื่อสร้างความมีอัตลักษณ์ของบัณฑิตของสถาบัน โดยสามารถครอบคลุมเนื้อหาสาระและทักษะปฏิบัติ (Core Competencies) ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพเภสัชกรรม

ความพร้อมขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการจัดการการศึกษาระดับวิชาชีพทางเภสัชศาสตร์ เช่น อาจารย์ บุคลากรประจำ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อ ระบบฐานข้อมูล ฯลฯ ดังกล่าวนั้น มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ต้องระบุไว้เป็นภาคผนวก โดยมีสัดส่วนขั้นต่ำเป็นดังนี้

๖.๑ จำนวนบุคลากรประจำ

๖.๑.๑ อาจารย์ประจำ ให้กำหนดจำนวนอาจารย์ขั้นต่ำที่มีบนฐานภาระงานตาม FTES การวิจัย การให้บริการ และภาระกิจอื่นๆของอุดมศึกษา โดยใช้สัดส่วนดังกล่าวในข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

๖.๑.๒ บุคลากรสนับสนุน ให้กำหนดจำนวนขั้นต่ำที่มี โดยคิดสัดส่วนเป็น อาจารย์ต่อบุคลากรสนับสนุนเป็น ๑ : ๐.๕ – ๑.๐ ตามลักษณะงานปฏิบัติในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร

๖.๒ สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน (ร้านยา)

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอเปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ต้องจัดตั้งสถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชนหรือร้านยาที่มีคุณภาพมาตรฐาน สำหรับรองรับการเป็นสถานฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านนี้ของนิสิต/นักศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาเป็นแบบอย่างที่ได้มาตรฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาร้านยาอื่นๆให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์กำหนดโดยสภาเภสัชกรรม รวมทั้งมีร้านยาอื่นจำนวนที่เพียงพอกับจำนวนนิสิต/นักศึกษา เป็นร้านยาเครือข่ายที่ร่วมในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานร้านยาของสภาเภสัชกรรม และมีแผนพัฒนาวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมที่ช่วยพัฒนาร้านยาเครือข่ายเหล่านั้น

๖.๓ โรงพยาบาล

โรงพยาบาลสำหรับการศึกษาและการฝึกทักษะปฏิบัติงานด้านเภสัชกรรมและการบริหารทางเภสัชกรรม ได้รับการรับรองจากสภาเภสัชกรรม สำหรับกรณีมหาวิทยาลัยไม่มีโรงพยาบาลเป็นของตนเองและ

ต้องขอความร่วมมือกับโรงพยาบาลอื่นๆที่ได้มาตรฐาน ได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม โดยมีการทำความเข้าใจความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเป็นลายลักษณ์อักษร

๖.๖ โรงงานผลิตยา

ในกรณีที่หลักสูตรต้องการเน้นเทคโนโลยีการผลิต มหาวิทยาลัย/คณะต้องมีการทำความเข้าใจความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเป็นลายลักษณ์อักษรกับโรงงานที่ได้มาตรฐาน GMP หรือมาตรฐานอื่นและได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

๗. ความพร้อมของแหล่งฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องจัดให้มีแหล่งฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับสนับสนุนให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นไปตาม “เกณฑ์มาตรฐานว่าด้วยการฝึกปฏิบัติวิชาชีพเภสัชกรรม” ที่สภาเภสัชกรรมกำหนด จำนวนและประเภท รวมทั้งโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกทางวิชาการของแหล่งฝึกปฏิบัติต้องมีความเหมาะสม โดยมีขีดความสามารถในการรับการฝึกปฏิบัติของนิสิต/นักศึกษาได้เพียงพอตามจำนวนนิสิต/นักศึกษาที่มีและระยะเวลาที่ต้องทำการฝึกในแต่ละส่วนตามรายละเอียดของหลักสูตร ในกรณีที่แหล่งฝึกปฏิบัตินั้นสังกัดหน่วยงานอื่น มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องมีข้อตกลงความร่วมมือที่มีการลงนามเป็นเอกสารที่ชัดเจนที่แสดงว่าแหล่งฝึกปฏิบัตินั้นๆ มีเจตจำนงและถือเป็นความรับผิดชอบ ชอบในการร่วมผลิตบัณฑิตตามหลักสูตร รวมทั้งมหาวิทยาลัย/คณะจะต้องมีแผนการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่แหล่งฝึกปฏิบัติและอาจารย์แหล่งฝึก มีระบบให้อาจารย์แหล่งฝึกผู้มีความรู้ที่เชี่ยวชาญของแหล่งฝึกเป็นอาจารย์สมทบ โดยมีระบบส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

แหล่งฝึกปฏิบัติวิชาชีพประเภทต่าง ๆ จะต้องมีคุณลักษณะเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

๗.๑ แหล่งฝึกประเภทสถานพยาบาล

กรณีมหาวิทยาลัยมีสถานพยาบาลของตนเอง ต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาและการฝึกทักษะปฏิบัติงานด้านเภสัชกรรมและการบริหารทางเภสัชกรรม กรณีเป็นสถานพยาบาลในสังกัดหน่วยงานอื่น ต้องมีการตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย/คณะเป็นลายลักษณ์อักษรในการเป็นสถาบันร่วมผลิต และต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

มหาวิทยาลัย/คณะต้องจัดให้มีแหล่งฝึกปฏิบัติประเภทสถานพยาบาลในทุกระดับ โดยอาจเริ่มจากหน่วยบริการปฐมภูมิ (Primary Care Unit) ไปจนถึงโรงพยาบาลชั้นตติยภูมิและตติยภูมิขั้นสูง (Tertiary Care and Excellent Center) ทั้งนี้ การจัดรูปแบบการฝึกปฏิบัติจะต้องจัดให้นิสิต/นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติอย่างเพียงพอสำหรับการสร้างประสบการณ์ด้านวิชาชีพ

๗.๒ แหล่งฝึกประเภทสถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน (ร้านยา)

มหาวิทยาลัย/คณะมีร้านยาของตนเองที่เปิดให้บริการ โดยมีอาจารย์เภสัชกรประจำตลอดเวลา ต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาและการปฏิบัติงานด้านการบริหารเภสัชกรรมและการฝึกทักษะปฏิบัติงานเภสัชกรรมชุมชน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

ในกรณีที่เป็นร้านยาอื่น ที่เป็นแหล่งฝึกต้องเป็นร้านยาที่สภาเภสัชกรรมรับรองคุณภาพ และต้องมีการตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย/คณะเป็นลายลักษณ์อักษรในการเป็นสถาบันร่วมผลิต และต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาและการปฏิบัติงานด้านการบริหารเภสัชกรรมและการฝึกทักษะปฏิบัติงานเภสัชกรรมชุมชน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

๗.๓ แหล่งฝึกประเภทสถานผลิต ควบคุมคุณภาพยา ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น หรือแหล่งฝึกที่เตรียมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย หรือแหล่งฝึกประเภทการวิจัยและพัฒนา ยา ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น

แหล่งฝึกด้านเทคโนโลยีเภสัชกรรม ซึ่งเป็นแหล่งฝึกที่เป็นสถานที่ผลิต ต้องได้รับการรับรองตาม“หลักเกณฑ์แนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตยา” (Good Manufacturing Practice, GMP) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือเทียบเท่า มีแผนการจัดการฝึกปฏิบัติงานที่ชัดเจนให้แก่นิสิต/นักศึกษาโดยเปิดโอกาสให้นิสิต/นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและการประกันคุณภาพ หรือดำเนินโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งสอง และต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

อาจเป็นแหล่งฝึกที่เน้นการวิจัยและพัฒนาเภสัชภัณฑ์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับแหล่งฝึกที่เตรียมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย ต้องเป็นสถานบริการสุขภาพที่มีมาตรฐาน แหล่งฝึกประเภทการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ต้องเป็นแหล่งฝึกที่มีการดำเนินการตามเกณฑ์แนวปฏิบัติที่ดี มีการตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษรในการเป็นสถาบันร่วมผลิต และต้องมีคุณสมบัติและความพร้อมสำหรับการศึกษาและการฝึกทักษะปฏิบัติงานด้านการผลิตหรือเตรียมยา ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

๗.๔ แหล่งฝึกปฏิบัติวิชาชีพอื่น

มหาวิทยาลัย/คณะอาจจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในลักษณะอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การฝึกด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหารเภสัชกิจ โดยแหล่งฝึกต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาและการฝึกทักษะปฏิบัติงานด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหารเภสัชกิจ โดยอาจมีลักษณะงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

- การกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับระบบยาและงานเภสัชกรรม การส่งเสริมการใช้ยาที่เหมาะสม การเฝ้าระวังอันตรายจากยา/การติดยา การสร้างเสริมสุขภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

- การกำกับส่งเสริมการจำหน่ายยาตามเกณฑ์จริยธรรมขององค์การอนามัยโลก

มหาวิทยาลัย/คณะต้องมีการตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับเป็นลายลักษณ์อักษรกับแหล่งฝึกในการเป็นสถาบันร่วมผลิต และต้องมีความพร้อมสำหรับการศึกษาและการปฏิบัติงานและต้องได้รับการรับรองเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติจากสภาเภสัชกรรม

๗.๕ แผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและคู่มือ

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องจัดทำคู่มือและแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อันประกอบด้วย คู่มือ นิสิต/นักศึกษา คู่มืออาจารย์ภาคประจำแหล่งฝึก และคู่มืออาจารย์ที่รับผิดชอบการฝึก โดยพร้อมให้ คณะอนุกรรมการทำการตรวจประเมิน

๘. ระบบการดูแลนิสิต/นักศึกษาและระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องจัดให้มีระบบการดูแลนิสิต/นักศึกษา ดังนี้

๘.๑ มีระบบการดูแลนิสิต/นักศึกษา และมีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน

๘.๒ จัดให้มีฐานข้อมูลนิสิต/นักศึกษา มีระบบรักษาความลับซึ่งนิสิต/นักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เท่านั้นที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูล

๘.๓ จัดให้มีสถานที่และกิจกรรมพัฒนานิสิต/นักศึกษาซึ่งครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุขภาพ นันทนาการ บำเพ็ญประโยชน์ และศิลปวัฒนธรรม

๘.๔ มีสวัสดิการด้านสุขภาพ ทั้งในด้านสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วย

๘.๕ จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่นิสิต/นักศึกษาทุกคน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการ ศึกษา ให้ความช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหาการศึกษาและปัญหาอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมเจตคติอันดีงาม ให้แก่นิสิต/นักศึกษา

๘.๖ จัดให้มีระบบรับเรื่องและติดตามเรื่องร้องเรียนจากนิสิต/นักศึกษา

๙. อาคารสถานที่ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย

มหาวิทยาลัย/คณะที่ดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ มีอาคารสถานที่ของคณะ โดยมีห้องผู้บริหาร ห้องทำงานของอาจารย์ ห้องทำงานของบุคลากรสนับสนุน เพียงพอต่อการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ อุปกรณ์การเรียนการสอน ครุภัณฑ์ โสตทัศนูปกรณ์ และทรัพยากรสนับสนุนต่างๆ ที่มีสัดส่วนเพียงพอตาม เกณฑ์ และเอื้อต่อการจัดการการศึกษาตามกำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างได้คุณภาพตามมาตรฐาน และมี พื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษา ดังนี้

๙.๑ ห้องเรียน

มีจำนวนห้องเรียนและขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษา มีการจัดลักษณะห้องเรียน เหมาะสมกับการสอนแบบต่างๆ ได้แก่ การสอนแบบบรรยายพร้อมกันทั้งชั้นเรียน การสอนการอภิปราย กลุ่มย่อย เป็นต้น

๙.๒ ห้องปฏิบัติการ

มีจำนวนห้องปฏิบัติการที่มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษา มีโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ตามสภาเภสัชกรรมกำหนด มีการจัดโต๊ะปฏิบัติการตามความเหมาะสมของลักษณะวิชา มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องแก้ว วัสดุสารเคมี ผลิตภัณฑ์ ยาและอื่นๆ สำหรับปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติการ จำนวนเพียงพอ และพร้อมใช้ โดยกำหนดให้มีจำนวนอุปกรณ์และเครื่องมือคิดเป็นสัดส่วนจำนวนนิสิต/นักศึกษาต่อเครื่องในห้องปฏิบัติการแต่ละห้อง

มีระบบความปลอดภัยต่างๆ ตามลักษณะความจำเป็นของแต่ละห้องปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การเก็บแก๊ส/วัตถุไวไฟ ทางหนีไฟที่ชัดเจนไม่มีสิ่งกีดขวาง เครื่องดับเพลิง อ่างล้างตา ผักบัวชำระล้างร่างกายเมื่อสัมผัสสารเคมีหรือวัตถุอันตราย สัญญาณเตือนภัย ระบบเก็บและแยกขยะอันตรายหรือมีพิษ ตู้ดูดควัน ระบบระบายอากาศ เป็นต้น มีระบบไฟฟ้า น้ำ และแก๊ส โดยติดตั้งและมีระบบควบคุมอย่างปลอดภัย

๙.๓ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

มีห้องปฏิบัติการที่มีลักษณะและขนาดเหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษา และมีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย อัตราส่วนนิสิต/นักศึกษา: จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน ไม่มากกว่า 4:1

๙.๔ โสตทัศนูปกรณ์

มีโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสม และจำนวนเพียงพอต่อการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และพร้อมใช้

๙.๖ ห้องวิจัย

มีการจัดสถานที่ตามมาตรฐานห้องปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขนาดพื้นที่ จำนวนห้อง มีอุปกรณ์การวิจัยเหมาะสมเพียงพอต่อการวิจัยของอาจารย์และนิสิต/นักศึกษา

๙.๗ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม

มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในการสร้างเสริมสุขภาพ

๑๐. ห้องสมุดและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตร์ จะต้องจัดเตรียมห้องสมุด/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๑๐.๑ **หนังสือ** ต้องมีตำรา หนังสือ วารสาร และทรัพยากรสารสนเทศเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนิสิต/นักศึกษาและอาจารย์ โดยอ้างอิงตามข้อกำหนดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีตำราหลักทางเภสัชศาสตร์ที่ทันสมัย ไม่ต่ำกว่าสาขาวิชาละ ๑๐ ชื่อเรื่อง หนังสือทางเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างน้อย ๓๐ เล่มต่อนิสิต/นักศึกษา ๑ คน วารสารทางเภสัชศาสตร์ต่างประเทศ จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชื่อเรื่อง และวารสารทางเภสัชศาสตร์และวารสารของสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในประเทศ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ชื่อเรื่อง

๑๐.๒ **สื่ออิเล็กทรอนิกส์และฐานข้อมูล** ควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์จัดไว้ในที่ต่างๆ ในจำนวนที่เพียงพอตามความเหมาะสม เพื่อให้นิสิต/นักศึกษาสามารถค้นข้อมูลความรู้จากฐานข้อมูลต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ ต้องมีฐานข้อมูลที่ทันสมัย อย่างน้อยในระดับมหาวิทยาลัย/คณะในจำนวนที่เพียงพอต่อการให้นิสิต/นักศึกษาสามารถค้นคว้าหาข้อมูลอ้างอิงทางด้านเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น CCIS, Sciences Direct, GenBank, 3 – DDD, POLTOX, Insight II, InqBioInfo, sPortal เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรจัดสรรพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาได้ใช้เป็นที่อ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองให้เหมาะสมและเพียงพอแก่นิสิต/นักศึกษา จัดสรรพื้นที่และบรรยากาศให้นิสิต/นักศึกษาใช้เป็นที่อ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้เหมาะสมและเพียงพอแก่นิสิต/นักศึกษา ห้องสมุดมีเวลาให้บริการไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง/สัปดาห์

๑๑. การบริหารจัดการ

มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาที่จะขอดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต จะต้องมีการบริหารจัดการตั้งแต่ก่อนเปิดดำเนินการ ดังนี้

๑๑.๑ มีระบบการสรรหาคณาบดีและทีมผู้บริหารเพื่อให้ได้บุคลากรด้านการบริหารที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินการก่อตั้งและบริหารจัดการให้การดำเนินการตามหลักสูตรเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง คณาบดีมีความเป็นผู้นำ มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา วิชาชีพ และการวิจัย สำหรับทีมผู้บริหารต้องมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมและกว้างขวางพอที่จะกำกับดูแลและประสานงานกับผู้รับผิดชอบการสอนรายวิชาต่างๆ

๑๑.๒ จัดทำแผนดำเนินการระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ให้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้สูง ได้แก่ แผนเตรียมอาจารย์ แผนจัดหาบุคลากรสนับสนุน แผนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการศึกษา แผนพัฒนาอาคารสถานที่ แผนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ แผนพัฒนางานวิจัย และแผนความร่วมมือสถาบันแหล่งฝึกปฏิบัติงาน วิชาชีพ เป็นต้น

๑๑.๓ มีแผนการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนและเป็นไปได้เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผน

๑๑.๔ มีโครงสร้างและบุคลากรเหมาะสม โดยมีหน่วยงานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินการจัดการศึกษา เช่น หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาอาจารย์และบุคลากรสนับสนุน งานทะเบียนและประมวลผล งานกิจการนิสิต/นักศึกษา งานประกันคุณภาพการศึกษา งานธุรการ งานการเงินการคลัง งานนโยบายและแผน เป็นต้น และมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิและจำนวนเหมาะสมต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น นักวิชาการศึกษา นักวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นต้น

ในช่วงก่อนขอเปิดหลักสูตรและระยะเริ่มต้น (๕ ปีแรก) ทีมผู้บริหารควรศึกษาดูงานการจัดการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่นที่ได้เปิดดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตแล้ว เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนและพัฒนาอาจารย์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล รวมทั้งปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น เพื่อให้การเปิดสอนตามหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๒. แหล่งงบประมาณ และประมาณการงบประมาณ

มหาวิทยาลัย/คณะที่จะขอดำเนินการหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต จะต้องแสดงให้เห็นว่ามีแหล่งงบประมาณสนับสนุนชัดเจนและเพียงพอสำหรับการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาอาจารย์ตามข้อ ๒

๑๓. ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัย/คณะจะต้องวางระบบการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินสถาบันไว้ชัดเจน และจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในทุกปี และภายนอกทุก ๕ ปี ทั้งนี้ เพื่อประกันคุณภาพของผลผลิต

กระบวนการตรวจประเมินและรับรองสถาบัน และการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก ให้เป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษาให้พิจารณาจากจำนวนผู้สอบผ่านในการสอบความรู้อื่นๆ นอกเหนือจากข้อเขียนและรับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยนับจากจำนวนเมื่อเข้าสอบครั้งแรก ต้องไม่ต่ำกว่า ๕๐% หากผลการสอบผ่านต่ำกว่า ๕๐% แต่ไม่ต่ำกว่า ๒๕% สภาเภสัชกรรมจะลดระดับการรับรองสถาบันลงมาเป็นการรับรองแบบมีเงื่อนไข โดยคณะจะต้องพัฒนาคุณภาพการผลิตบัณฑิตเพื่อให้จำนวนผู้สอบผ่านไม่ต่ำกว่า ๕๐% ให้ได้ภายใน ๓ ปี หากไม่สามารถทำได้ สภาเภสัชกรรมอาจเพิกถอนการรับรองสถาบันและการรับรองปริญญา และหากผลการสอบผ่านต่ำกว่า ๒๕% ติดต่อกัน ๒ ปี สภาเภสัชกรรมอาจพิจารณาเพิกถอนการรับรองสถาบันและการรับรองปริญญา

๑๔. การวิจัย

มหาวิทยาลัย/คณะที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ จะต้องสนับสนุนให้มีการวิจัย โดยจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือวิจัย ทุนวิจัยที่เพียงพอ จัดภาระการทำงานโดยเอื้อโอกาสให้อาจารย์ทำการวิจัย การจัดสถานที่ตามมาตรฐานตามที่สภาเภสัชกรรมกำหนด มีจำนวนห้องวิจัย ขนาดพื้นที่ และอุปกรณ์การวิจัยเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการวิจัยของอาจารย์และนิสิต/นักศึกษา รวมทั้งมีระบบการจัดการศึกษาที่ให้นิสิต/นักศึกษามีประสบการณ์ในการวิจัย เช่น มีโครงการวิจัยของนิสิต/นักศึกษา (Senior Project)

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ภาวิช ทองโรจน์

นายกสภาเภสัชกรรม